

Större väderhändelser under 2014

Varje år inträffar ett antal större störningar i samhället som orsakas av olika typer av extremt väder. Det kan handla om exempelvis stormar, snöoväder eller översvämningar. Under 2014 inträffade ingen onormalt besvärlig storm och inte heller något ovanligt omfattande snöoväder, även om kombinationen av snöfall och blåst skapade stora trafikstörningar i januari i landets södra delar.

Det som under 2014 stack ut som extraordinärt var den stora skogsbranden i Västmanland i inledningen av augusti och ett flertal mycket kraftiga skyfall under sensommaren. I Västra Götaland, Värmland och Jämtland föll under augusti mer än dubbelt så mycket regn som normalt. Orter som Ullared och Torup i Halland fick uppleva den blötaste kalendermånaden som överhuvudtaget observerats.

Dessa skyfall medförde stora problem i infrastrukturen och ett stort antal larm att hantera på kort tid. Under 2014 ökade antal anmälningar till försäkringsbolagen om vattenskador orsakade av naturolyckor markant.

17-19 augusti – stora nederbörds mängder i Halland

Den 17-19 augusti föll stora mängder regn över Halland. Getinge, norr om Halmstad, fick ta emot 150 mm under två dygn. SMHI utfärdade en klass 3-varning för delar av Halland när flödena i vattendragen snabbt ökade och räddningstjänsten konstaterade att katastrofläge rådde i Getinge vid Suseån.

Samhällsstörningarna i Getinge blev omfattande när vägar svämmades över och vårdcentralen, folk tandvården och tre förskolor fick stänga. Ett antal äldre med eget boende, liksom gruppboende, fick evakueras. Drygt 700 fastigheter blev strömlösa och ca 50 privata hushåll fick evakueras. Förekomst av koliforma bakterier i dricksvattnet innebar att cirka 1 900 personer rekommenderades att koka vattnet under drygt två veckors tid.

19-22 augusti – stora nederbörds mängder i Västra Götaland

I ett historiskt perspektiv är det mycket ovanligt med regnmängder som överstiger 90 mm/dygn i nordvästra Götaland - nu föll över 100 mm lokalt på olika orter. SMHI gick inte ut med någon vädervarning för kraftigt skyfall. Värst drabbades Lidköping och närliggande orter som, men även Munkedal fick stora översvämningar. Räddningstjänsterna i de berörda områdena fick under kort tid ta emot nästan 400 larm.

Översvämningen i Munkedal orsakade bland annat ett strömavbrott i kommunhuset, vilket fick konsekvenserna att kommunens hemsida låg nere, telefonväxeln till tre kommuner slogs ut, liksom journalhanterings-systemet för hemsjukvården. Äldreboenden och skolor i Kvånum och Grästorp fick sina fastigheter översvämmade och strömmen bröts.

Kontakt:

Magnus Johansson

Magnus.johansson@msb.se

statistik@msb.se

Försäkringsbolagens skadebelopp till följd av vattenskador orsakade av naturolyckor (miljoner kr), 2011-2014

ÅR	KOSTNAD
2014	1 046
2013	180
2012	174
2011	312

*Siffrorna för 2014 är preliminära.
Källa: Svensk Försäkring.*

Det tog upp till fyra veckor innan dessa verksamheter fungerade normalt igen. Banvallen skadades på flera ställen mellan Uddevalla och Munkedal och tågtrafiken ställdes in.

Räddningstjänstens operativa uppgifter handlade i stort om invallning och utpumpning av vatten från vattenfyllda fastigheter, samt avspärrning och invallning av mindre vägar som skadats.

En samverkanskonferens genomfördes 20 augusti. Samverkan och informationsutbytet mellan berörda aktörer ansågs ha fungerat väl, men flera räddningstjänster uttryckte ett behov av att förbättra förmågan att snabbare upprätta en krisledningsgrupp för att hantera den här typen av händelser.

Insatser och andra uppdrag i Hallands och Västra Götalands län under tid för skyfall 2014 jämfört med medel för samma dagar 2000-2013

	MEDELVÄRDE 2000-2013	2014	FÖRÄNDRING
Annan vattenskada	5,1	116	+ 2 156 %
Översvämning av vattendrag	1	22	+ 2 100 %
Felindikering från automatlarm	1,4	5	+ 257 %
Förmodad räddning	3	7	+ 133 %
I väntan på ambulans	12,6	19	+ 51 %
Trafikolycka	32	48	+ 50 %
Utsläpp av farligt ämne	4,7	7	+ 49 %
Automatlarm ej brand/gas	81,5	115	+ 41 %
Övriga insatser och andra uppdrag	102,4	93	- 9 %
Totalt	238,4	432	+ 81 %

Källa: Räddningstjänstens insatser, MSB.

20-21 augusti – skyfall i Kristinehamn

Under natten 21 augusti utsattes Kristinehamnsområdet för mycket kraftiga skyfall med lokalt uppemot 160 mm regn (privata mätningar) på några få timmar. Det snabba förloppet var överraskande och ingen vädervarning var utfärdad från SMHI. Flödena i vattendragen ökade mycket snabbt och två dammar överströmmades. Störst problem uppstod i bostadsområden och på E18 som stängdes av liksom järnvägstrafiken. I höjd med länsväg 240 eroderade E18:s vägbana bort helt och hållet. Även andra mindre vägar raserades av korsande vattenmassor.

Läget blev ganska omgående svårt att överblicka med alltfler rapporter om avskurna vägar och påverkade broar. Kommunen, räddningstjänsten, polisen, restvärdesledare och försäkringsbolag arbetade aktivt med information till allmänheten och hjälp vid evakuering.

160

mm regn uppmättes
lokalt på några få
timmar

Klockan 12 den 21 augusti sändes ett VMA-meddelande där allmänheten uppmanades att hålla sig inne och att koka dricksvattnet. I vissa områden tillämpades nödvattenförsörjning.

Samverkan var bred och fungerade väl enligt utvärderingar. Kristinehamns kommun lyfte i sina erfarenheter av händelsen fram ett behov av ett koncept för hur hanteringen av frivilliga kan ske på ett snabbt och effektivt sätt i ett akut läge, med beaktande av lagar och förordningar – inte minst i perspektivet av deras egen säkerhet.

31 augusti – skyfall i Malmö

Skyfallet 31 augusti över sydvästra Skåne drabbade särskilt Malmö som fick 100 mm på 24 timmar, vilket är rekord för staden. Dagvattensystemen kunde inte ta emot de stora vattenmängderna och flera områden i staden översvämmades. SMHI hade inte utfärdat någon varning. Larmnumret 112 blev mer eller mindre blockerat. Räddningstjänsten gick ut med meddelande där de bad allmänheten att endast ringa 112 vid allvarlig fara för liv och egendom, och man hänvisade i övrigt till försäkringsbolag eller informationsnumret 113 13.

Det blev mycket stora störningar i både bil- och tågtrafik. Räddningstjänsten fick evakuera personer från ett flertal fastigheter och från ett par stadsbussar som kört fast i vattenmassorna.

Vattenfyllda nätstationer gjorde minst 3 000 hushåll strömlösa. Skånes universitetssjukhus i Malmö fick översvämning i kulvertsystemet och kortslutning i ett ställverk, vilket i viss grad påverkade verksamheten.

Flödena i vattendragen ökade mycket snabbt till följd av skyfallen.

KÄLLOR

Räddningstjänstens insatser, MSB

Månadens väder i Sverige, "Augusti 2014 - Extremt regnig i västra Götaland", SMHI, 2014

"Augusti 2014 - Skyfall gav lokala översvämningar", SMHI, 2014

"Olycksutredning - Skyfall Väse 2014-08-21", Karlstadregionens räddningstjänst, 2014

"Översiktsstatistik Vatten, naturskada", Hem- villa-, fritids-, båt- rese- och företagsförsäkring, årsvis, 1985-2013, Svensk Försäkring, 2014

"Många och dyra naturskador under 2014", Svensk Försäkring, 2015